

BOGDAN ČIPLIĆ VERSEI

A KOMP

A tiszai komp
mindegyre oda-vissza jár,
naphosszat hozza-viszi
kocsistul-lovastul a parasztokat
és a kocsiderékban az ekéket.
A fehér gatyás parasztok
Bánátból jönnek.
A vízen túl van a földjük,
a Gyöngyszigeten,
itt aratnak és szántanak.
A kompon egyszerre hét kocsinak van helye,
de ha összébb szorulnak, kilenc is elfér rajta.
Amikor a komp fenéke ráfekszik a vízre,
a révész Milovan kákót ragad,
és ha még a parasztok is
puszta kézzel fejni kezdik a drótkötelet,
sokkal könnyebben és gyorsabban halad.
Ám a nép nemigen iparkodik a földekre,
úgyhogy csak ímmel-ámmal húzzák a kötelet,
mert szégyen, gyalázat, hogy Milovan egymaga húzza,
habár neki ez a dolga.
Azért jut idő ezt-azt szóba hozni.
Hogy Milovan révész,
az olyasmi, mintha borbély lenne,
száz hírt hordoz a két part között.
Tegnap a temesvári püspök kelt át a komppal,
ma meg Torontál vármegye főispánja,
valamelyik reggel pedig Doroganovné

ment át a Tiszán jajveszékelve –
 Macát, a lányát kereste.
 Maca a csendőrtől állapotos maradt,
 és szégyenében világgá ment,
 azóta se híre, se hamva –
 talán a Tiszába ugrott,
 amikor átért, messze a falutól
 a túlsó, bácskai partra.
 A nap perzsel, a Tisza hömpölyög
 a komp hídlása alatt.
 A lovak nyugtalanok, horkantanak, farkukkal csapdosnak.
 A parasztok figyelnek és hallgatnak.
 Van, aki rágyújt, van, aki a fejét csóválja.
 Egyikük a csikót szabadítja ki a hurokból,
 mert fölzaklatottan a kancák közelségétől,
 belelépett az istrángba.

SZÉLMALOM

Van egy szélmalom Becsén a temető mellett,
 meg tudok még négyről-ötről a csúrogi határban,
 és Komán mellett is, Bánátban, annyiszor láttam őket
 kiterjesztett szárnyakkal, mint széttárt karokkal,
 ahogy integetnek az elhaladó vonatok után és a kitérült égnél,
 és lengetik tépett vitorlájukat.
 Néhol sikerült megtartaniuk mind a négy kétségbeesett karjukat,
 néhol meg csonkán maradtak egyetlen pár szárnyal,
 s ahogy ekként járnak a szélben, oly búsak és gyászosak,
 elárvultan a mezőben e néma özvegyek,
 amint pusztá karlendítéseikkel az égre kiáltanak.
 Szörnyen féltém tőlük gyermekkoromban –
 azzal voltam, boszorkányok raktak bennük fészket,
 és hogy láthatatlan hatalmakkal küszködnek,
 elkeseredésükben integetve s fenyegetve iszonyatosan.
 És fölött koromban is tartottam tőlük,
 hogy a közelükbe menjek és az árnyékukba álljak,
 s lelkem mélyén valahányszor összereztem, ha egyik szárnyuk
 súlyos, nyikorgó fordulattal felém közelített a magasból,
 és furcsa könnyedséggel ismét az égbe tartott.
 Széltől s esztendőktől megtépázott vitorlaik vászna

magasan száll, verdesve rongysebeivel,
mint törött karok fészlő pólyáival.
Ó, mint nyög favázuk a fájdalmas lendületben,
s hogy sikong a szél, mikor a vászonra csap,
de a bak nem hagyja helyéből mozdulni a sebesült szárnyat,
hanem a földbe cövekelve vadul magához vonja,
ilyenkor a tető ördögi gerendája kacag,
és csiklandja a Göncölszekér tüzes tengelyét,
sőt maga is játékbá kezd esetlen örömeben,
hogy hiába a szél mardosása – őrlésre ma sem kerül sor,
mert nincs mit fölönteni a garatba,
minden étket fölmorzoltak a hengermalmok telhetetlen üregei.
Hiába tárja az ajtót szélesre a szélmolnár,
és kínálja malma szélből forgatott köveinek munkáját,
csak gondolatban hallja a főtengely iszonyatos döngését
a súlyos kövek fölött, hajtva a felső meg a sebes kereket,
és a fogazott koszorú vad fogcsikorgatását –
és mintegy álmában látja, ahogy a liszt vastag sugárban
ömlik lefelé fehér vérként a deszkacsatornán.
Most a szélmalom a nyílt mezőn áll a szabad ég alatt,
szeme sarkából kíséri félholtan a fellegek útját,
a nagy, lógó esőfelhőkét és a fehér, szelíd báránnyfelhőkét
– képtelenül arra, hogy haladtukból a széljárást megjósolja.
Csupán a mesék az ördögökről, a tündérekről és a táltosokról,
akik a fellegek és a viharok csapadékát meg a szeleket hozzák,
ömlenek alá a magas falakon az eső sávjaival,
míg a boszorkányok a fönti ablakokból lesekszenek,
és titkon arra az oldalra fordítják a tető kupoláját a vitorlákkal,
amerről sosem látott, csak nekik ismerős vihar vágat,
és a felhőket számlálják a sík fölött.

BRASNYÓ István fordításai